

**UNIVERSITATEA HYPERION
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE**

REFERAT

POLITICI REGIONALE ȘI INTEGRARE EUROPEANĂ

**STUDENT : IONESCU FLORIN
ANUL IV ZI REI seria B**

2007

Politici de dezvoltare economică regională

Dacă autoritatea publică centrală se poate implica în stabilizarea de ansamblu a economiei naționale prin politici macroeconomice adecvate, autoritățile publice locale se pot implica în susținerea dezvoltării economice regionale. Politicile de dezvoltare regională urmăresc realizarea unei anumite echități inter regionale, în condiții de eficiență, prin eliminarea unor efecte secundare nedorite ale dezvoltării. Sprijinul regional adus prin aplicarea acestor politici este destinat creării unor condiții favorabile pentru investițiile private și nu pot fi concepute ca o subvenție permanentă. Obiectivul tradițional al politicilor de dezvoltare regională îl constituie reducerea disparităților teritoriale, realizarea unui echilibru relativ între nivelurile de dezvoltare economică și socială a diferitelor zone din teritoriul național.

Obiectivele dezvoltării regionale sunt foarte diverse:

- susținere renovării urbane și rurale;
- construirea sau îmbunătățirea infrastructurii, încutajarea aportului de capital și implementarea de noi obiective;
- sprijinirea regiunilor aflate în declin industrial pentru reconversia pe traiectorii viabile;
- accelerarea creșterii economice prin devierea unor cereri de resurse din zonele aglomerate spre zonele deficitare;
- echilibrarea cererii și ofertei de forță de muncă între diferite zone.

Majoritatea țărilor, inclusiv cele dezvoltate economic, se confruntă cu probleme regionale și în consecință aplică politici de dezvoltare regională. Aceasta deoarece, anumite părți din teritoriile naționale au fost neglijate, sau au cunoscut o anumită întârziere în dezvoltarea generală, așa cum este cazul sudului Italiei, sau vestului Irlandei.

Există deasemeni, regiuni în declin în raport cu restul țării ca urmare a unor modificări ale condițiilor economice. Pe de altă parte alte regiuni cunosc o creștere economică puternică datorită tendinței de concentrare a unor activități economice de vârf în anumite zone ale țării.

Atunci când aceste disparități au atins un nivel considerat inacceptabil, autoritățile publice au căutat, prin diferite mijloace, să neutralizeze atât cauzele cât și efectele.

Politicile adoptate au urmărit, în principal, adoptarea unor măsuri în favoarea regiunilor aflate în dificultate.

Pentru aplicarea acestor politici este necesar mai întâi, identificarea regiunilor confruntate cu probleme și adoptarea unei serii de măsuri în domeniul cheltuielilor publice, al infrastructurii, al punerii în valoare a terenurilor, al urbanizării și al dezvoltării economice în general.

Principalele obiective ale politicilor regionale sunt:

- dezvoltarea socio-economică echilibrată a regiunilor și zonelor unei țări;
- ameliorarea cadrului de viață al locuitorilor (servicii pentru populație, habitat)
- corelarea selectivă a planurilor de dezvoltare sectorială în cadrul planurilor de amenajare a teritoriului, în funcție de impactul dezvoltării sectoriale asupra condițiilor de viață ale populației;
- gestionarea resurselor locale și protejarea mediului;
- utilizarea rațională a terenurilor (în special a celor agricole și forestiere).

Implementare politicilor de dezvoltare regională prin strategii specifice necesită utilizarea unor instrumente economice, juridice și de altă natură.

Principalul instrument al politicilor regionale este dat de volumul resurselor financiare care pot fi mobilizate pentru susținere programelor de dezvoltare regională.

Sursele de finanțare provin din taxe și impozite locale, respectiv din transferuri de la bugetul central.

În privința surselor locale se poate remarca faptul că susținerea dezvoltării regionale doar prin acest tip de resurse înseamnă a intra într-un cerc vicios al dezechilibrelor regionale, întrucât zonele cu activitate economică intensă vor reuși să colecteze mai multe resurse în raport cu zonele mai puțin dezvoltate și prin urmare, vor cunoaște o dezvoltare mai susținută. Aceasta înseamnă că șansa zonelor mai puțin dezvoltate va depinde de posibilitățile acestora de a atrage investitori scordându-le diverse facilități. În plus, transferurile de la bugetul central sunt esențiale pentru a crea condiții favorabile de dezvoltare a activităților economice și sociale din zonele mai puțin dezvoltate.

Instrumentele politicii de dezvoltare regionale, aplicate în țările cu rezultate notabile în domeniu, sunt derivate din instrumentele de politică macroeconomică și pot fi definite în două mari categorii:

- A. intervenții directe pentru localizarea și dezvoltarea anumitor activități, sau pentru dotarea teritoriului cu anumite utilități:
- participarea administrațiilor publice locale la dezvoltarea unor elemente de infrastructură economică și socială;
 - participarea guvernului sau a administrațiilor publice locale la constituirea capitalului social al unor noi întreprinderi.
- B. stimulente pentru dezvoltare:
- acordarea unor stimulente financiare;
 - adoptarea unor măsuri de compensare în vederea diminuării unor costuri suplimentare generate de localizarea activităților într-un anumit spațiu.

Principalele tipuri de stimulente financiare care pot stimula dezvoltarea regională sunt:

- prime pentru investiții;
- subvenții pentru investiții;
- acordarea unor împrumuturi în condiții avantajoase;
- acordarea unor facilități pentru achiziționarea sau închirierea de terenuri;
- acordarea unor facilități fiscale (reduceri la impozite, sau chiar suspendarea plății impozitelor pe o anumită perioadă de timp);
- adjudecarea unor segmente publice.

Reducerea disparităților regionale în domeniul producției, șomajului și a veniturilor constituie un obiectiv politic major. Însă reducerea disparităților nu este principalul obiectiv al politicilor regionale.

În studiile de specialitate se afirmă că timpurile în care creșterea economică mergea de la sine și în care politica regională trebuia doar să orienteze această creștere sunt astăzi depășite. Politica economică este chemată astăzi să promoveze creșterea economică în întreaga țară prin încurajarea competitivității și a capacității regiunilor de a se dezvolta prin ele însele.

Se consideră că ar trebui să se acorde un sens mai larg conceptului de disparități regionale, disparități care în accepțiunea actuală privesc numai nivelul producției, al veniturilor sau al șomajului. În prezent apar noi tipuri de dezechilibre, în special în ceea ce privește calitatea mediului, dotarea cu elemente de infrastructură, posibilitățile de educație, posibilitățile de capital, accesul la competiție și altele. Toate aceste elemente se referă la disparități în amonte, care afectează contextul în care operează întreprinderile și autoritățile locale.

În prezent se consideră că un alt obiectiv important al politicilor regionale îl constituie facilitarea ajustărilor structurale și regionale.

Mondializarea, rapiditatea progresului tehnologic și schimbările geopolitice profunde sunt factori care antrenează dispariția unor ramuri întregi de activitate economică, fenomen care, în cazurile fericite, este însoțit de apariția unor noi ramuri economice.

Chiar dacă de restructurare profită economia națională în ansamblul ei, restructurarea poate să afecteze negativ anumite regiuni ale unei țări.

Această problemă este gravă mai ales pentru țările din Europa centrală și de est, unde amploarea ajustărilor structurale care se impun este incomparabil mai mare decât în țările dezvoltate din Europa de vest.

Integrarea în Uniunea Europeană

În urma celui de al doilea război mondial Europa suferise mari pierderi umane și materiale. Se confrunța cu o criză politică, morală și intelectuală, își pierduse prestigiul în lume, mai ales în raport cu S.U.A. care se afla într-o perioadă de prosperitate economică.

Tot în această perioadă, Europa ajunsese divizată, în ciuda atâtor elemente comune la care europenii țineau. Divergențele între statele europene au contribuit la alunecarea Europei în Războiul rece, iar ca urmare a acestui război, mari puteri europene au ajuns pe loc secundar. Astfel se explică faptul că, pe de o parte endințele spre unitatea europeană sunt impulsionate în primul rând din interiorul acestor state. Pe de altă parte, aceste impulsuri vin din profilierăa comunismului dinspre răsărit și din amenințarea americană.

Uniunea Europeană ar fi trebuit să fie cunoscută drept Comunitățile Europene. Ea a început sub forma a trei organizații distincte, dar totuși înrudite între ele:

- Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (European Coal And Steel Community sau ECSC/CECO);
- Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (Euratom);
- Comunitatea Economică Europeană (CEE numită și Piața Comună).

În practică instituțiile și politica acestora au devenit tot mai greu de distins, proces confirmat de amendamentele succesive aduse tratatului.

După război uni oameni politici au demonstrat că pentru a nu se mai repeta greșelile trecutului este nevoie de o solidaritate europeană care să nu fie în contradicție cu solidaritatea națională și să nu dăuneze identității naționale. Așa dar , alături de identitatea națională și nu în contradicție cu ea, apare identitatea europeană care va presupune o conștiință europeană. Ideologia națională a secolului al-XIX-lea urmează a fi înlocuită cu ideologia integrării europene. Aceasta nu înseamnă respingerea valorii națiunii ci asumarea unei realități că mai există și alte valori comparabile ca importanță.

Problema practică ce își aștepta soluționarea prin integrarea europeană era una a armonizării intereselor statelor naționale, a asigurării dezvoltării lor economice și concomitența evitării conflictelor dintre ele.

În Europe integrată, patriotismul, adică dragostea față de propria țară se menține și este însoțit mai accentuat de toleranță și de solidaritate cu alte țări.

Noua construcție a Europei unite a putut începe numai în Europa Occidentală și numai după reconcilierea franco-germană. Ideea călăuzitoare a lui Jean Monnet, unul din oamenii politici ai timpului, în acest sens este că războiul dintre Franța și Germania nu trebuie niciodată să mai tulbure politica și prosperitatea continentului.

Demersul pentru integrarea europeană s-a făcut mai întâi în plan economic, unificarea politică obiectivul final.

Pe fondul unei noi construcții europene care s-a realizat în etape, democrațiile occidentale au parcurs mai multe stadii de dezvoltare.

Până în anul 1950 s-a realizat refacerea economică postbelică. Planul Marshall, dublat de o puternică voință de reconstrucție, opțiunea pentru economia de piață, într-o anumită măsură rolul statului în economie, dar și împuternicirile unei noi integrări europene au făcut ca în anii 1950-1960 să crească ritmurile de dezvoltare. S-au realizat progrese în automatică, cibernetică, în cercetarea științifică și alte ramuri moderne, în timp ce vechile industrii erau în recul, iar populația satelor cunoștea un adevărat exod spre marile aglomerări urbane, devenite orașe în mișcare.

În 9 mai 1950, Robert Schuman, ministrul de externe al Franței, inspirat de Jean Monnet, propune planul ce va sta la baza Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului CECO (Declarația Schuman), iar pe 1 aprilie 1951 este semnat Tratatul de la Paris pentru constituire CECO, de către Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și Olanda.

Deceniul 1961-1970 a adus o accentuare a procesului de concentrare a industriei și a băncilor, schimbări în structura socio-profesională și creșterea calității vieții. Astfel, pe 25 martie 1957 sunt semnate tratatele care instituie Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (EURATOM) și Comunitatea Economică Europeană (CEE) de către cele șase țări- Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și Olanda, cunoscute sub numele de Tratatul de la Roma care au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958.

Scopul CEE era înlăturarea progresivă a barierelor vamale, libera circulație a forței de muncă și a capitalului.

Cele trei comunități CECO, CEE și EURATOM au ajuns cu timpul tot mai de nedesebit. Tratatul de fuziune din 1965 a dat tuturor o comisie și un consiliu comun. Pe de altă parte, Uniunea Europeană a înregistrat o considerabilă expansiune ca număr de membri odată cu intrarea Regatului Unit, Irlandei și Danemarcei în 1973, a Greciei în 1981, a Spaniei și Portugaliei în 1986, a Suediei, Austriei și Finlandei în 1994.

Dacă numărul de membri a crescut, jurisdicția politică a Uniunii Europene s-a adâncit incluzând sistemul monetar european, Programul Pieței Unice, politica regională și socială precum și elemente de cooperare în materie de politică externă și în domeniul apărării.

Acest proces de adâncire a fost facilitat de amendamente la tratate, cel mai recent fiind „Tratatul de la Maastricht” (semnat în 1991, intrat în vigoare în noiembrie 1993) care a transformat oficial CEE în Uniunea Europeană care își propune extinderea procesului de integrare pentru a realiza și o uniune politică a țărilor europene. Pentru asta a fost necesară elaborarea unei legislații europene, care a impus schimbări în legislația statelor membre sau a celor ce vor să adere la Uniunea Europeană.

Menținând obiectivul neclar “Euroentuziaștii” și susținătorii înfocați ai autonomiei naționale au fost de obicei capabili să încheie compromisuri care sunt socotite a fi în interesul tuturor. Faptul acesta propulsează procesul de integrare în pofida agitației, așa încât suntem martorii apariției unei Uniuni Europene ca o entitate tot mai asemănătoare unui stat în sistemul internațional, ceea ce poate duce la schimbarea conceptelor tradiționale de suveranitate și de organizație internațională.

Obiective principale ale Uniunii Europene

Misiunea Uniunii Europene este de a organiza relațiile dintre statele membre și popoarele acestora, într-o manieră coerentă, având drept scop solidaritatea.

Principalele obiective sunt:

- promovarea progresului economic și social (piața unică a fost instituită în 1993, iar moneda unică a fost lansată în 1999);
- să afirme identitatea Uniunii Europene pe scena internațională, prin ajutorul umanitar pentru țările membre, o politică externă și de securitate comună, implicare în rezolvarea crizelor internaționale, poziții comune în cadrul organizațiilor internaționale;
- să instituie cetățenia Europeană, care nu înlocuiește cetățenia națională dar o completează, conferind un număr de drepturi civile și politice cetățenilor europei;
- să dezvolte o zonă de libertate, securitate și justiție, legată de funcționarea pieței interne și în particular de libera circulație a persoanelor;
- să existe și să se consolideze în baza dreptului comunitar (corpul legislației adoptate de către instituțiile europene, împreună cu tratatele fondatoare).

Statele membre ale Uniunii Europene

State fondatoare:

- în 1950 – Germania, Franța, Belgia, Italia, Luxemburg, Olanda.
- în 1973 – Marea Britanie, Irlanda, Danemarca.
- în 1986 – Portugalia, Spania.
- în 1995 – Finlanda, Suedia, Austria.
- în 1981 – Grecia.

- în 2004 – Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Slovenia, Ungaria.
- în 2007 – Bulgaria, România.

State candidate:

- Croația;
- Turcia;
- Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei.

Uniunea Europeană este rezultatul unui proces de cooperare și integrare care a început în anul 1951, între șase țări europene. După cincizeci de ani și șase valuri de aderare, Uniunea Europeană are astăzi 27 de state membre, Turcia și Croația sunt țări candidate cu care negocierile de aderare sunt în curs de desfășurare.

Instituțiile Uniunii Europene

Uniunea Europeană dispune de un cadru instituțional unic care are drept scop:

- promovarea valorilor sale;
- urmărirea obiectivelor Uniunii Europene;
- servirea intereselor Uniunii Europene, ale cetățenilor săi și statelor membre;
- asigurarea coerenței, eficacității și continuității politicilor și acțiunilor sale.

Acest cadru instituțional cuprinde:

- Parlamentul European;
- Consiliul European;
- Comisia Europeană;
- Curtea de justiție a Uniunii Europene.

Fiecare instituție acționează în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin Constituție, conform procedurilor și în condițiile prevăzute de aceasta.
Instituțiile practică între ele o cooperare loială.